

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om genomförande av direktivet om öppna data

INNEHÅLL

CLICK OR TAP HERE TO ENTER TEXT.	1
MOTIVERING	3
1 Specialmotivering.....	3
1.1 Lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen.....	3
1.2 Lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet	6
1.3 Lag om vidareutnyttjande av vissa offentliga företags data	8
1.4 Lag om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel.....	14
LAGFÖRSLAG	18
1. Lag om ändring av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen	18
2. Lag om ändring av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.....	19
3. Lag om vidareutnyttjande av vissa offentliga företags data	20
4. Lag om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel.....	24
BILAGOR	27
PARALLELLTEXTER	27
Lag om ändring av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen	27
Lag om ändring av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.....	29

MOTIVERING

1 Specialmotivering

1.1 Lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen

1 §. Lagens syfte. Paragrafens 2 mom. upphävs enligt förslaget. Det är fråga om en informativ bestämmelse enligt vilken Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/37/EU om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn till vissa delar genomförs genom lag. Det omarbetade direktivet kräver en ändring av bestämmelsen, men det är inte ändamålsenligt att uppdatera den eftersom den är onödig. Bestämmelsen kan dessutom vara vilseledande, för genomförandet av direktivet om öppna data gäller flera nationella författningar. Artikel 17 i direktivet om öppna data kräver att när en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Kravet kommer att verkställas i samband med att de lagar som gäller genomförandet publiceras i författningssamlingen.

19 §. Omvandling av informationsmaterial till elektroniskt format och materialens tillgänglighet. Till slutet av 2 mom. fogas en mening enligt vilken värdefulla datamängder som avses i 24 b § 1 mom. ska finnas tillgängliga i maskinläsbar form. Skyldigheten att göra information tillgänglig i maskinläsbar i form ska gälla sådana värdefulla datamängder som har specificerats [i kommissionens genomförandeakter] och som det regleras nationellt om antingen i speciallag eller med stöd av statsrådets förordning enligt ett nytt 24 b 3 mom. i informationshanteringslagen. Bestämmelsen gäller det format i vilket data utlämnas till den som har rätt att få data.

I momentet ska det ytterligare föreskrivas om myndighetens skyldighet att sörja för att datamängderna finns tillgängliga och kan utnyttjas i en allmänt använd maskinläsbar form med metadata om datamängderna kan överföras från den ursprungliga formen till maskinläsbar form. Bestämmelsen låter myndigheten bedöma vilka datamängder hos den som bildas så att datamängderna finns i maskinläsbar form. I fråga om värdefulla datamängder är dock skyldigheten att göra data tillgängliga i maskinläsbar form ovillkorlig. Bestämmelsen förutsätter att myndigheter som innehar värdefulla datamängder gör dessa material tillgängliga i maskinläsbar form oberoende av i vilken form materialet har producerats eller i vilken form det förvaras. Bestämmelsen ska inte vara fristående utan den bör tolkas tillsammans med bestämmelser om rätt att få information och behandla den: det ska fortfarande regleras om utlämnande av information antingen i offentlighetslagen eller i speciallagar.

Den bestämmelse om värdefulla datamängder i maskinläsbar form som ska fogas till 2 mom. ska grunda sig på artikel 5.8 i direktivet enligt vilken värdefulla dataset ska göras tillgängliga för vidareutnyttjande i maskinläsbart format via lämpliga API:er och, i förekommande fall, som en bulknedladdning. I 2 mom. regleras enligt förslaget denna skyldighet avseende maskinläsbar form, och detta motsvarar miniminivån för harmonisering som direktivet kräver. Till andra delar ska bestämmelser som motsvarar artikel 5.8 ingå i den nya 24 b §.

24 a §. Tillgänglighet till information som uppdateras ofta. Paragrafen ska innehålla bestämmelser om sättet att utlämna information som uppdateras ofta och i realtid samt om tillgänglighet. Paragrafen är ny och ska grunda sig på tvingande lagstiftning enligt direktivet om öppna data. Information som uppdateras ofta ska enligt artikel 5.5 göras tillgängliga för vidareutnyttjande omedelbart efter insamlingen genom lämpliga API:er och, i förekommande fall, som en bulknedladdning. Om det enligt artikel 5.6 ändå skulle överskrida den offentliga myndighetens finansiella och tekniska kapacitet att göra sådana data tillgängliga på det sätt som avses i punkt

5, och därmed medföra oproportionella ansträngningar, ska data göras tillgängliga för vidareutnyttjande inom en tidsram eller med tillfälliga tekniska begränsningar som inte otillbörligen påverkar utnyttjandet av deras ekonomiska och sociala potential.

I 1 mom. ska det regleras om skyldigheter som gäller tillgänglighet till information som uppdateras ofta och om de villkor under vilka skyldigheterna som huvudregel bör iakttas när villkoren uppfylls. Informationen ska på begäran finnas tillgänglig via ett tekniskt gränssnitt genast efter att den samlats in, och vid behov som en bulknedladdning, om den som får informationen har särskild rätt enligt lagen att få information och rätt att behandla den, informationen inte innehåller personuppgifter, informationen uppdateras ofta eller i realtid och till innehållet ändras eller föråldras snabbt. Alla villkor ska uppfyllas. I mom. 1 punkten regleras villkoren som gäller rätt att få information. Bestämmelsen bör tolkas tillsammans med bestämmelser om rätt att få information och att behandla den: skyldigheten eller rätten att lämna ut information ska fortfarande följa det som bestäms i offentlighetslagen eller i speciallagar. Enligt 1 mom. 2 punkten ska skyldigheterna inte tillämpas på data som innehåller personuppgifter. Direktivet om öppna data ska inte tillämpas på handlingar som med hänsyn till skyddet av personuppgifter är undantagna från tillgång eller för vilka tillgången omfattas av restriktioner enligt bestämmelserna om tillgång (artikel 1.2 h). I 1 mom. 3 och 4 punkten föreskrivs om de villkor som gäller informationens karaktär som ska mot-svara de dynamiska data som definieras i direktivet om öppna data. I artikel 2.8 i direktivet definieras dynamiska data som handlingar i digitalt format, som uppdateras ofta eller i realtid, särskilt på grund av deras volatilitet eller snabba åldrande. Dessutom framförs det i artikel 2.8 i direktivet att data som genereras av sensorer vanligtvis betraktas som dynamiska data. Begreppet dynamiska data är som sådant inte ändamålsenligt i samband med nationell lagstiftning. En datamängd som omfattas av definitionen bestäms därför utgående från sina egenskaper. Information som uppdateras ofta eller i realtid är ofrånkomligen i digital form, och saken behöver inte regleras separat. Det är inte heller möjligt att uttömmande definiera datamängder eller typer av data som uppdateras ofta eller i realtid. De aktörer som informationshanteringslagen tillämpas på ska enligt förslaget bedöma från fall till fall om information som uppdateras ofta ingår i de data de innehar.

Information som uppdateras ofta ska finnas tillgänglig som en bulknedladdning om det behövs. I direktivet regleras det inte närmare om när denna tröskel för behövlighet överskrids, utan det blir den aktör som ansvarar för informationen som ska pröva saken. Filer ska inte behöva finnas tillgängliga som en bulknedladdning till exempel när den som begär materialet inte behöver detta format. Tröskeln för behövlighet överskrids inte heller om det på grund av informationens karaktär är uppenbart att den blir oanvändbar eller mycket svår att utnyttja om den görs tillgänglig som en bulknedladdning.

I 2 mom. anges undantag till bestämmelserna i 1 mom. Om villkoren i 1 mom. uppfylls men det medför oproportionella ansträngningar för myndigheten av finansiella eller tekniska orsaker att göra informationen tillgänglig via tekniska gränssnitt omedelbart efter insamlingen måste skyldigheten inte iakttas fullt ut. I varje fall bör myndigheten handla så att information som uppfyller villkoren finns tillgänglig inom en tidsram eller med tillfälliga tekniska begränsningar som inte otillbörligen påverkar utnyttjandet av den. Omständigheter som ska beaktas vid prövningen är till exempel de ekonomiska eller tekniska resurser som krävs för att förverkliga ett gränssnitt, hurdan information som uppdateras ofta det är frågan om och hur ofta sådan information begärs. Momentet ska möjliggöra prövning av vad som är oskäligt i relation till alla skyldigheter som avses i 1–3 punkten. Vid bedömningen ska man väga det besvär det medför för myndigheten i relation till den ekonomiska eller sociala potential utnyttjandet av informationen kan få.

Det ska fortfarande regleras om beslut om utlämnande av uppgifter och om tidsfrister för utlämnandet i 14 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet också vad gäller sådan information som uppfyller villkoren i 1 mom. Paragrafen ska inte påverka denna reglering eller tillämpningen av den. Paragrafen ska innehålla bestämmelser om det tekniska förfarandet vid utlämnande av information och om skyldigheter som gäller behandling i fall där informationens karaktär ställer särskilda krav på detta. Till exempel i fall där en myndighet har beviljat tillträde till ett gränssnitt kan det för den som utnyttjar informationen fortfarande ha betydelse under vilken tidsperiod information som snabbt föråldras uppdateras på gränssnittet. Det är frågan om en specialbestämmelse om information som uppdateras ofta i förhållande till den existerande 24 § i informationshanteringslagen där det föreskrivs allmänt om myndigheters möjlighet att via tekniska gränssnitt överföra information till andra än myndigheter. När villkoren i paragrafen uppfylls ska myndigheten vara skyldig att använda ett tekniskt gränssnitt vid utlämnandet av informationen om mottagaren så vill.

24 b §. Tillgänglighet till värdefulla datamängder. I paragrafen ska det föreskrivas om sättet att utlämna värdefulla datamängder. Dessutom ska det föreskrivas allmänt om värdefulla datamängder i paragrafen. Paragrafen är ny och grundar sig på tvingande lagstiftning enligt direktivet om öppna data.

I 1 mom. ska det föreskrivas om värdefulla datamängder. Med värdefulla datamängder avses datamängder vilka arrangemangen för offentliggörande och vidareutnyttjande det har reglerats om [genom kommissionens genomförandeakter] på grund av deras ekonomiska eller sociala betydelse. [Obs. Genomförandeakterna fanns ännu inte tillgängliga förrän remisstiden började. Bestämmelserna och motiveringarna kompletteras till den delen]. Enligt artikel 2.10 i direktivet om öppna data avses med värdefulla dataset handlingar vars vidareutnyttjande är förknippat med stora fördelar för samhället, miljön och ekonomin, framför allt på grund av deras lämplighet för att skapa mervärdetjänster, applikationer och nya högkvalitativa och anständiga arbetstillfällen, och antalet potentiella mottagare av de mervärdetjänster och mervärdesapplikationer som bygger på dessa dataset. Enligt artikel 14.1 i direktivet ska kommissionen anta genomförandeakter i vilka det fastställs en förteckning över värdefulla dataset som innehas av offentliga myndigheter och offentliga företag bland de handlingar som omfattas av detta direktiv. I dessa genomförandeakter får också anges arrangemangen för offentliggörande och vidareutnyttjande av värdefulla dataset.

I 2 mom. föreskrivs enligt förslaget att värdefulla datamängder som den som får information har rätt att få och rätt att behandla enligt separata bestämmelser i lag på begäran ska utlämnas med hjälp av tekniska gränssnitt. Så ska man förfara oberoende av om mottagaren av informationen är en myndighet eller någon annan. Om det behövs ska denna information också finnas tillgänglig som en bulknedladdning. Bestämmelsen grundar sig på artikel 5.5 och 5.8 i direktivet om öppna data. Värdefulla datamängder ska enligt artikel 5.8 göras tillgängliga för vidareutnyttjande via lämpliga API:er och, i förekommande fall, som en bulknedladdning.

Grunderna för utlämnande av information ska inte fastställas i bestämmelsen utan endast i vilken form och på vilket sätt informationen lämnas om mottagaren har rätt att få information och rätt att behandla den enligt bestämmelser i någon annan lag. Bestämmelsen bör tolkas tillsammans med bestämmelser om rätt att få information och rätt att behandla den: skyldigheten eller rätten att lämna ut information ska fortfarande följa det som bestäms i offentlighetslagen eller i speciallagar. Värdefulla datamängder ska utlämnas eller finnas tillgängliga med hjälp av tekniska gränssnitt på begäran. Detta innebär att den som utlämnar information inte är bunden till detta sätt att utlämna den om det inte behövs ur mottagarens synpunkt. Den som begär information kan dessutom fortfarande få den i den form som aktören är berättigad till enligt offentlighetslagen eller någon annan lag. Bestämmelsen ska iaktas som förpliktande endast för den som

utlämnar information. Bestämmelsen ska tillämpas oberoende av om det är en myndighet eller någon annan som får informationen. I 22 och 24 § i informationshanteringslagen föreskrivs separat om informationsöverföring mellan myndigheter via tekniska gränssnitt (22 §) och till andra än myndigheter (24 §). På värdefulla datamängder tillämpas i övrigt de bestämmelser som ingår i dessa paragrafer, men användningen av gränssnitten ska inte vara beroende av prövning hos den som lämnar informationen och man får inte avvika från detta med stöd av ändamålsenlighet.

Om det behövs ska värdefulla datamängder också finnas tillgänglig som en bulknedladdning. I direktivet regleras det inte mer ingående om när denna tröskel för behövlighet överskrids, utan den som ansvarar för informationen ska pröva saken. Att materialet finns tillgängligt som en bulknedladdning ska inte behövas till exempel när den som begär materialet inte behöver detta format. Tröskeln för behövlighet överskrids inte heller om det på grund av informationens karaktär är uppenbart att informationen blir oanvändbar eller mycket svår att utnyttja om den görs tillgänglig som en bulknedladdning.

Paragrafens 3 mom. innehåller ett bemyndigande att utfärda förordning om värdefulla datamängder. Enligt artikel 14.1 i direktivet ska kommissionen anta genomförandeakter i vilka det fastställs en förteckning över särskilda värdefulla dataset. För att skapa klarhet i regleringen som helhet och säkerställa att lagstiftningen är exakt ska det regleras om värdefulla datamängder i nationella speciallagar eller genom förordning av statsrådet. Det ska föreskrivas om datamängder och att göra dem tillgängliga genom förordning av statsrådet enligt vad som bestäms om dem i Europeiska unionens lagstiftning och till den del bestämmelserna inte ingår i speciallagar.

1.2 Lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet

16 §. Hur en handling skall lämnas ut. I paragrafen föreskrivs det om sätten att lämna ut handling-ar, det vill säga det definieras hur handlingar offentliggörs i praktiken. Information om en handling ska alltid ges på det sätt som anges i 1 mom., det vill säga muntligen eller så att handlingen läggs fram för påseende och kopiering eller får avlyssnas eller så att en kopia eller en utskrift av den lämnas ut. Utgångspunkten är att informationen lämnas ut på det sätt som begärts.

Enligt 2 mom. har man av de offentliga uppgifterna i ett beslutsregister som förs av en myndighet med hjälp av automatisk databehandling rätt att få en kopia i form av en teknisk upptagning eller annars i elektronisk form, om inte särskilda skäl talar för något annat. Utlämnande av uppgifter på motsvarande sätt ur en annan offentlig handling beror enligt gällande lag på myndighetens prövning, om inte något annat föreskrivs.

Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrat så att man också har rätt att få en kopia av offentliga handlingar i elektronisk form som uppdateras ofta eller i realtid i elektronisk form om handlingen till innehållet ändras eller föråldras snabbt och handlingen inte innehåller personuppgifter. Bestämmelsen ska gälla både handlingar som myndigheten utarbetar och som lämnats till den. Enligt lagens 5 § avses med handling även tecken som på grund av användningen är avsedda att höra samman och som sparats elektroniskt. Med information som uppdateras ofta eller i realtid och som till innehållet ändras eller föråldras snabbt avses enligt förslaget dynamiska data som definieras i direktivet om öppna data. I artikel 2.8 i direktivet definieras dynamiska data som handlingar i digitalt format, som uppdateras ofta eller i realtid, särskilt på grund av deras volatilitet eller snabba åldrande. Dessutom framförs det i artikel 2.8 i direktivet att data som genereras av sensorer vanligtvis betraktas som dynamiska data. Sådana dynamiska data som uppdateras ofta eller i realtid är ofrånkomligen i digital form, och saken behöver inte regleras separat. Det är inte heller möjligt att uttömmande definiera datamängder eller typer av

data som uppdateras ofta eller i realtid. Myndigheterna ska enligt förslaget bedöma från fall till fall om sådana data som uppdateras ofta ingår i de data de innehar. Att lämna ut personuppgifter i elektronisk form ska fortfarande i andra fall än de som nämns i momentets första mening ske enligt myndighetens prövning.

Genom ändringen genomförs artikel 5.5 i direktivet om öppna data för de aktörers del som hör till offentlighetslagens tillämpningsområde. Enligt artikel 5.5 ska offentliga myndigheter göra dynamiska data tillgängliga för vidareutnyttjande omedelbart efter insamlingen genom lämpliga API:er (applikationsprogrammeringsgränssnitt) och, i förekommande fall, som en bulknedladdning (tillgång till en avgränsad informationsmängd genom elektronisk uppkoppling). Artikel 5.5 i direktivet genomförs delvis genom bestämmelser som föreslås i informationshanteringslagen. Ändringen av momentet säkerställer att den som begär information har rätt att få information ur handlingar som uppdateras ofta i elektronisk form. Om tillgänglighet till data i elektronisk form via ett tekniskt gränssnitt och en elektronisk förbindelse ska det fortfarande föreskrivas i informationshanteringslagen. Därför ska den bestämmelse som enligt förslaget ska fogas till momentet tolkas tillsammans med den nya 24 a § som föreslås i informationshanteringslagen där det ska föreskrivas om tillgänglighet till data som uppdateras ofta via tekniska gränssnitt och som en bulknedladdning.

I 2 mom. ska det dessutom göras en språklig ändring. Andra meningen i det gällande momentet ändras enligt förslaget så, att utlämnande av uppgifter ”i motsvarande form” ersätts med utlämnande av uppgifter ”i elektronisk form och som en teknisk upptagning”. Hänvisningen till motsvarande form innebär i det gällande momentet en teknisk upptagning eller någon annan elektronisk form. Eftersom meningen ska föregås av en bestämmelse om data som uppdateras ofta behöver formuleringen ändras. Denna ändring ska inte påverka det rådande rättsläget.

[Obs. bestämmelserna om avgifter för värdefulla datamängder i 34 och 38 § beror på kommissionens genomförandeakter. Behovet av och innehållet i dem bedöms på nytt efter remissbehandlingen]

[34 §. Avgifter. I paragrafens 1 mom. 5 punkt görs en teknik ändring. Till 1 mom. fogas en ny 6 punkt enligt vilken det inte uppbärs avgift för utlämnande av handlingar med stöd av 9 och 11 § när det gäller värdefulla datamängder som avses i 24 b § 1 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen. Punkten ska motsvara artikel 6.6 a och artikel 14.1 a i direktivet. Vid sidan av 24 § 2 mom. i informationshanteringslagen ska det föreskrivas om värdefulla datamängder i speciallagar. När det föreskrivs i speciallagar om att vissa värdefulla datamängder görs tillgängliga ska det också föreskrivas om att de är avgiftsfria i speciallagarna. Till den del det ändå föreskrivs om värdefulla datamängder i statsrådets förordning som utfärdats med stöd av 24 b § 3 mom. i informationshanteringslagen ska en bestämmelse om att de är avgiftsfria ingå i den nya 6 punkten. Bestämmelsen behövs till de delar de värdefulla datamängderna inte omfattas av någon särskild speciallag.

Dessutom föreslås en bestämmelse om övergångstid för övergången till avgiftsfria värdefulla datamängder. Övergångsbestämmelsen ska grunda sig på artikel 14.5 i direktivet enligt vilken medlemsstaterna får undanta vissa offentliga myndigheter från kravet att tillhandahålla värdefulla dataset avgiftsfritt under en period på högst två år från och med det datum då den relevanta genomförandeakten träder i kraft. Övergångsbestämmelsen kan gälla organ inom den offentliga sektorn som är skyldiga att generera intäkter för att täcka en väsentlig del av sina kostnader kopplade till den offentliga verksamheten om det avgiftsfria tillhandahållandet av dessa värdefulla dataset skulle medföra betydande budgetkonsekvenser. Enligt bestämmelsen ska den avgiftsfrihet som regleras i 34 § 1 mom. 6 punkten i lagen tillämpas från och med X.X.2023 på sådana värdefulla datamängder där XXX ansvarar för utlämnande av dem.]

1.3 Lag om vidareutnyttjande av vissa offentliga företags data

1 §. Tillämpningsområde. Paragrafen ska innehålla bestämmelser om de sektorer där offentliga företag hör till lagens tillämpningsområde. Bestämmelsen ska motsvara artikel 1.1 b i direktivet om öppna data, men där ska hänvisas till lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) i stället för till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG. Paragrafen ska tillämpas tillsammans med 2 och 3 § för att bestämma om de skyldigheter som ingår i lagen ska tillämpas på en handling som innehas av ett offentligt företag.

I 2 mom. ska det föreskrivas om lagens förhållande till offentlighetslagen och informationshanteringslagen. Om ett offentligt företag omfattas av tillämpningsområdet för de lagarna när det sköter en offentlig uppgift med stöd av lag eller förordning eller enligt en bestämmelse eller föreskrift som utfärdats med stöd av dem tillämpas på en handling som gäller en offentlig uppgift de författningarna i stället för denna lag.

2 §. Offentliga företag. I paragrafen definieras enligt förslaget offentliga företag. Definitionen motsvarar definitionen av offentliga företag i artikel 2.3 i direktivet om öppna data. I lagen ska med offentliga företag avses ett företag verksamt inom en eller flera sektorer som anges i 1 § och i vilket offentliga samfund direkt eller indirekt kan utöva bestämmande inflytande i fråga om ägarförhållande, finansiellt deltagande eller regler som ska gälla företaget. Enligt skäl 29 i ingressen till direktivet är definitionen av ”offentligt företag” baserad på definitionen i direktiv 2014/24/EU och ska tillämpas också i fråga om direktivet om öppna data.

Offentliga samfund ska anses utöva bestämmande inflytande i företag om de direkt eller indirekt äger majoriteten av företagets aktiekapital eller något annat betydande kapital, kontrollerar majoriteten av röstetalet för företagets samtliga aktier eller andelar eller kan utse fler än hälften av medlemmarna i företagets administrativa eller verkställande ledning eller tillsynsorgan. Eftersom också indirekt bestämmanderätt i ett företag beaktas ska de koncernbolag eller till exempel bolag som hör till statens affärsverk och som uppfyller dessa villkor omfattas av tillämpningsområdet.

3 §. Handlingar. I paragrafen föreskrivs om de handlingar som hör till tillämpningsområdet. Enligt 1 mom. ska lagen tillämpas på offentliga företags handlingar när produktionen av dem är en del av en tjänst som en myndighet anser vara allmännyttig och för vilken det därför har ålagts särskilda skyldigheter för offentliga tjänster genom lag, förordning eller något annat sätt som binder företaget.

En allmännyttig tjänst är ett EU-rättsligt begrepp. Definitionen som används motsvarar definitionen i kommissionens meddelande om tjänster i allmänhetens intresse i Europa (2001/C 17/04) i bi-laga II. Det gäller tjänster som regleringen om ekonomisk konkurrens på inre marknaden i regel inte ska tillämpas på. För att trygga hög kvalitet på och tillgång till allmännyttiga tjänster kan de till exempel omfattas av särskilda förpliktelser och beviljas olika särskilda rättigheter eller ensam-rätter. Medlemsstaterna är fria att själva definiera allmännyttiga tjänster. Uppgiften för en sådan tjänst ska definieras klart och tjänsten ska grunda sig på beslut av en myndighet, till exempel ett avtal. Om en tjänst är allmännyttig ska alltså bedömas från fall till fall och grunda sig på speciallagstiftning och bindande beslut av myndigheter.

I 2 mom. föreskrivs om undantag från huvudregeln i 1 mom. Lagen ska inte tillämpas på handlingar som har direkt koppling till verksamhet som, på det sätt som avses i 10 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

(1398/2016), är direkt konkurrensutsatt på marknader med fritt tillträde (2 mom. 1 punkten). Bestämmelsen ska grunda sig på artikel 1.2 b ii i direktivet om öppna data. Lagen tillämpas inte på handlingar som gäller sektorer för vilka kommissionen enligt artikel 35 i försörjningsdirektivet (2014/25/EU) genom en genomförandeakt har fastställt att verksamheten är direkt öppen för konkurrens på en marknad där tillträdet inte är begränsat. Lagen ska inte tillämpas på handlingar som är myndighetshandlingar enligt 5 § 2 mom. i offentlighetslagen (2 mom. 2 punkten). Utlämnandet av dessa handlingar ska fortfarande regleras i offentlighetslagen och informationshanteringslagen och i eventuell speciallagstiftning. Lagen ska inte tillämpas på handlingar för vilka tredje man innehar immateriella rättigheter (2 mom. 3 punkten). Undantaget grundar sig på artikel 1.2 c i direktivet om öppna data. Lagen ska inte heller tillämpas på handlingar vilkas tillgänglighet är begränsad i någon annan lag till exempel för att skydda affärshemligheter, statens säkerhet eller personuppgifter (2 mom. 4 punkten). Bestämmelsen grundar sig på artikel 1.2 d, 1.2 f och 1.2 h i direktivet om öppna data.

I 3 mom. regleras definitionen av begreppet handling. Med handling avses utom en framställning i skrift eller bild även ett meddelande som avser ett visst objekt eller ärende och uttrycks i form av tecken som på grund av användningen är avsedda att höra samman och vilket kan uppfattas endast med hjälp av automatisk databehandling eller en ljud- eller bildåtergivningsanordning eller något annat hjälpmedel. Definitionen motsvarar definitionen av handling i 5 § 1 mom. i offentlighetslagen. Enligt artikel 2.6 i direktivet om öppna data avses med handling i direktivet allt innehåll, oberoende av medium (papper eller elektronisk form eller i form av ljudinspelningar, bildinspelningar eller audiovisuella inspelningar), eller varje del av sådant innehåll. Definitionen som föreslås innehåller de handlingar som hör till direktivets tillämpningsområde, men formuleringen enligt offentlighetslagen möjliggör att definitionen av handlingar som hör till tillämpningsområdet för direktivet är enhetlig nationellt sett.

4 §. Vidareutnyttjande av handlingar. I paragrafen ska den allmänna principen för vidareutnyttjande av handlingar som offentliga företag innehar regleras. Lagen ska inte förplikta offentliga företag att tillåta att handlingar som de innehar används för kommersiella eller andra syften. Det är emellertid möjligt att ett offentligt företag måste tillåta vidareutnyttjande med stöd av någon annan lag eller skyldighet. Enligt skäl 26 i ingressen till direktivet om öppna data innehåller direktivet inte någon allmän skyldighet att tillåta vidareutnyttjande av handlingar som framställs av offentliga företag. Beslutet om huruvida vidareutnyttjande ska tillåtas eller ej bör fortfarande fattas av det berörda offentliga företaget, om inte annat föreskrivs i direktivet eller i unionsrätten eller nationell rätt.

Ett offentligt företag som tillåter användning av en handling som det innehar för kommersiella eller icke-kommersiella ändamål, eller som måste tillåta sådan användning av en handling som det innehar med stöd av lagstiftning, internationella avtal, föreskrift av en myndighet eller någon annan orsak som ska iakttas som förpliktande ska iakttas lagens bestämmelser om villkor för användning av handlingen och att göra den tillgänglig. Bestämmelsen motsvarar det som sägs om offentliga företags handlingar i artikel 3.2 i direktivet om öppna data. Skyldigheterna enligt lagen ska således tillämpas till att börja med när ett offentligt företag självt har tillåtit en aktör utanför dess organisation att använda en handling för kommersiella eller för icke-kommersiella ändamål. Dessutom kan skyldigheterna komma att behöva tillämpas när sådan användning är möjlig eller tillåten med stöd av lagstiftning, internationella avtal, en myndighets föreskrift eller något annat skäl som det offentliga företaget ska iakttas som förpliktande.

5 §. Hur handlingar ska lämnas ut. Paragrafen ska reglera i vilken form offentliga företag ska göra handlingar tillgängliga när det är tillåtet att vidareutnyttja dem enligt 4 §. Bestämmelsen ska motsvara artikel 5.1 i direktivet om öppna data och den tvingande reglering där som gäller

offentliga företag. Offentliga företag ska göra sina handlingar tillgängliga i alla redan existerande format och på alla redan existerande språkversioner. Offentliga företag ska inte vara skyldiga att skapa eller omvandla handlingar utan skyldigheten att göra handlingar tillgängliga ska endast gälla de existerande formaten och språkversionerna av handlingarna. Handlingarna ska dessutom göras tillgängliga i en elektronisk och maskinläsbar form med metadata som används allmänt om det är ändamålsenligt och möjligt utan oskäligt besvär. Med maskinläsbar form avses ett filformat vars struktur möjliggör att programmen lätt kan specificera, identifiera och plocka datamängder, enskilda data och deras strukturer ur formatet. Med ett format som används allmänt avses användning av ett dataformat i enlighet med någon standard eller något annat filformat eller någon annan filstruktur som allmänt är i bruk. Med metadata avses data som beskriver datamängderna.

Ett offentligt företag har inte en ovillkorlig skyldighet att göra handlingar tillgängliga i elektronisk, allmänt använd maskinläsbar form med metadata, utan regleringen lämnar delvis frågan att prövas av företaget. Ett offentligt företag ska inte ha skyldighet att göra handlingar tillgängliga på detta sätt om det inte är ändamålsenligt eller möjligt utan oskäligt besvär. Offentliga företag har till exempel inte skyldighet att skapa eller omvandla handlingar eller sända utdrag ur dem om det inte är möjligt genom enkla åtgärder och det skulle medföra oskäligt besvär. Att omvandla en handling till en viss form är till exempel inte ändamålsenligt om dess karaktär eller kvaliteten på innehållet i informationen skulle innebära att en omvandling väsentligen påverkar möjligheten att utnyttja handlingen eller innehållet. Prövning kan även innebära att en handling delvis görs tillgänglig på det sätt som paragrafen kräver. Det är till exempel möjligt att en skannad handling kan göras tillgänglig i elektronisk form, men att det inte är möjligt att omvandla den till maskinläsbar form utan oskäligt besvär eftersom handlingen inte kan läsas eller omvandlas maskinellt på något pålitligt sätt.

Paragrafen ska inte påverka lagstiftningen om personuppgifter och inte ålägga offentliga företag att göra handlingar som innehåller personuppgifter tillgängliga. Bestämmelsen ska inte heller ta ställning till det sätt på vilket datamängder bör hållas tillgängliga. Det sätt på vilket data tillhandahålls eller om data ska finnas tillgängliga på någon offentlig webbadress ska huvudsakligen regleras på annat håll och till vissa delar även bero på det offentliga företagets prövning. För vissa datamängders del föreskrivs det separat om utlämnande i 6 § i lagen.

6 §. Tillgänglighet till vissa datamängder. I paragrafen ska det föreskrivas om sättet att utlämna värdefulla datamängder samt data som uppdateras ofta eller i realtid. Dessutom ska det föreskrivas allmänt om värdefulla datamängder i paragrafen. Paragrafen ska grunda sig på tvingande reglering i direktivet om öppna data.

I 1 mom. definieras värdefulla datamängder. Med värdefulla datamängder avses datamängder för vilka arrangemangen för offentliggörande och vidareutnyttjande det har reglerats om [genom kommissionens genomförandeakter] på grund av deras ekonomiska eller sociala betydelse. [Obs. Genomförandeakterna fanns ännu inte tillgängliga förrän remisstiden började. Bestämmelserna och motiveringarna kompletteras till den delen]. Enligt artikel 2.10 i direktivet om öppna data avses med värdefulla dataset handlingar vars vidareutnyttjande är förknippat med stora fördelar för samhället, miljön och ekonomin, framför allt på grund av deras lämplighet för att skapa mervärdestjänster, applikationer och nya högkvalitativa och anständiga arbetstillfällen, och antalet potentiella mottagare av de mervärdestjänster och mervärdesapplikationer som bygger på dessa dataset. Enligt artikel 14.1 i direktivet ska kommissionen anta genomförandeakter i vilka det fastställs en förteckning över värdefulla dataset som innehas av offentliga myndigheter och offentliga företag bland de handlingar som omfattas av detta direktiv. I dessa genomförandeakter får också anges arrangemangen för offentliggörande och vidareutnyttjande av värdefulla dataset.

I 2 mom. regleras att värdefulla datamängder på begäran ska utlämnas eller finnas tillgängliga med hjälp av tekniska gränssnitt. Om det behövs ska dessa data också finnas tillgängliga som en bulk-nedladdning. Bestämmelsen grundar sig på artikel 5.5 och 5.8 i direktivet om öppna data. Värdefulla datamängder ska enligt artikel 5.8 göras tillgängliga för vidareutnyttjande via lämpliga API:er och, i förekommande fall, som en bulknedladdning. Bestämmelserna tillämpas enligt artikel 5.7 på befintliga handlingar som innehas av offentliga företag som är tillgängliga för vidareutnyttjande. I bestämmelsen ska inte fastställas när ett offentligt företag har skyldighet att utlämna information. Genom bestämmelsen fastställs de sätt på vilka ett offentligt företag ska göra de handlingar som avses i lagen tillgängliga när användningen av dem är tillåten enligt 4 §.

Om det behövs ska värdefulla datamängder också finnas tillgängliga som en bulknedladdning. I direktivet regleras det inte närmare om när denna tröskel för behövlighet överskrids, utan den som ansvarar för informationen ska pröva saken. Att filer finns tillgängliga som en bulknedladdning ska inte behövas till exempel när den som utnyttjar informationen inte behöver detta format. Tröskeln för behövlighet överskrids inte heller om det på grund av informationens karaktär är uppenbart att den blir oanvändbar eller mycket svår att utnyttja om den görs tillgänglig som en bulknedladdning.

I 3 mom. ska det föreskrivas om bemyndigande att utfärda förordning om värdefulla datamängder. För att skapa klarhet i regleringen som helhet och säkerställa att lagstiftningen är exakt ska det regleras nationellt om värdefulla datamängder i speciallagar eller genom förordning av statsrådet. Det ska föreskrivas om datamängder och om att göra dem tillgängliga på det sätt som föreskrivs om dem i Europeiska unionens lagstiftning genom förordning av statsrådet om de inte regleras om dem i speciallagar.

I 4 och 5 mom. ska det regleras om tillgänglighet till data som uppdateras ofta eller i realtid. I 4 mom. ska det regleras om skyldigheter som gäller tillgänglighet till data som uppdateras ofta och om villkoren för att skyldigheterna som huvudregel bör iakttas när dessa villkor uppfylls. Data ska på begäran finnas tillgängliga via ett tekniskt gränssnitt genast efter att de samlats in, och vid behov som en bulknedladdning, om data uppdateras ofta eller i realtid och till innehållet ändras eller föråldras snabbt. Alla villkor ska uppfyllas. I 4 mom. 1 och 2 punkten föreskrivs om de villkor som gäller datas karaktär som ska motsvara de dynamiska data som definieras i direktivet om öppna data. I artikel 2.8 i direktivet definieras dynamiska data som handlingar i digitalt format, som uppdateras ofta eller i realtid, särskilt på grund av deras volatilitet eller snabba åldrande. Dessutom framförs det i artikel 2.8 i direktivet att data som genereras av sensorer vanligtvis betraktas som dynamiska data. Begreppet dynamiska data är som sådant inte ändamålsenligt i samband med nationell lagstiftning. En datamängd som täcks av definitionen bestäms därför utgående från sina egenskaper. Data som uppdateras ofta eller i realtid är ofrånkomligen i digital form, och saken behöver inte regleras separat. Det är inte heller möjligt att uttömmande räkna upp datamängder eller typer av data som uppdateras ofta eller i realtid. Offentliga företag ska enligt förslaget bedöma från fall till fall om sådana data som uppdateras ofta ingår i de data de innehar.

Data som uppdateras ofta ska finnas tillgängliga som en bulknedladdning om det behövs. I direktivet regleras det inte mer ingående om när denna tröskel för behövlighet överskrids, utan den som ansvarar för data ska pröva saken. Att filer finns tillgängliga som en bulknedladdning ska inte behövas till exempel när den som begär data inte behöver detta format. Tröskeln för behövlighet överskrids inte heller om det på grund av datas karaktär är uppenbart att de blir oanvändbara eller mycket svåra att utnyttja om de görs tillgängliga som en bulknedladdning.

I 5 mom. anges undantag från bestämmelserna i 4 mom. Om villkoren i 4 mom. uppfylls men det medför opropotionella ansträngningar av finansiella eller tekniska orsaker att göra data tillgängliga med hjälp av tekniska gränssnitt eller som en bulknedladdning omedelbart efter insamlingen måste skyldigheten inte iaktas fullt ut. I varje fall bör offentliga företag handla så att data som uppfyller villkoren finns tillgängliga inom en tidsram eller med tillfälliga tekniska begränsningar som inte otillbörligen försvårar utnyttjandet av dem. Omständigheter som ska prövas är till exempel de ekonomiska eller tekniska resurser som krävs för att förverkliga ett gränssnitt, hurdana data som uppdateras ofta det är frågan om och hur ofta sådana data begärs. Momentet ska möjliggöra prövning av vad som är oskäligt i relation till alla skyldigheter som avses i 1-3 punkten. Vid prövningen ska det offentliga företaget väga det besvär det medför för det i relation till den ekonomiska eller sociala potential utnyttjandet av data kan få.

7 §. Avgifter. I paragrafen ska det anges hurdana avgifter offentliga företag kan ta ut för att utlämna handlingar när användningen tillåts enligt 4 §. Bestämmelsen ska motsvara den tvingande regleringen i artikel 6 i direktivet om öppna data som gäller offentliga företag.

I 1 mom. ska det föreskrivas om offentliga företags skyldighet att fastställa avgifter som eventuellt ska tas ut för utlämnande av handlingar så att de inkomster som de eventuellt genererar inte överskrider det totala beloppet för insamling, produktion, kopiering, distribution och lagring av data i handlingarna med tillägg av en skälig vinst. Ett offentligt företag ska pröva på vilket sätt det bedömer och följer hur kostnaderna och avgifterna motsvarar varandra. Det är tillåtet att fastställa avgifterna på en nivå där de utöver att täcka de kostnader som beskrivs i momentet genererar en skälig vinst. En skälig vinst ska fastställas som en procentandel av de kostnader som uppkommit och får högst utgöra beloppet för fast ränta för Europeiska centralbankens huvudsakliga refinansieringstransaktioner ökat med fem procentenheter. Ett offentligt företag kan fastställa kostnader också på en lägre nivå.

I 2 mom. ska det föreskrivas om uttag av avgifter för skydd av personuppgifter eller affärshemligheter. Om ett offentligt företag för att utlämna data måste skydda affärshemligheter eller behandla en handling så att den inte innehåller personuppgifter som avses i artikel 4.1. i allmänna dataskyddsförordningen kan företaget lägga till de kostnader som uppkommer som följd av dessa åtgärder till de kostnader som ska beaktas enligt 1 mom. Ett offentligt företag är enligt 4 och 5 § inte skyldigt att göra handlingar som innehåller personuppgifter tillgängliga. Om ett offentligt företag ändå utlämnar en sådan handling och behandlar den så att den inte längre innehåller personuppgifter kan dessa kostnader tas ut som en del av de avgifter som avses i 1 mom. Ett offentligt företag är inte heller skyldigt att utlämna handlingar som innehåller affärshemligheter. Enligt artikel 1.2 d iii i direktivet om öppna data tillämpas direktivet inte på handlingar som inte är tillgängliga på grund av insynsskydd för kommersiella uppgifter, såsom företagshemlighet. Om ett offentligt företag ändå utlämnar en sådan handling och behandlar den i detta syfte för att skydda affärshemligheter kan dessa kostnader tas ut som en del av de avgifter som avses i 1 mom.

I 3 mom. ska det föreskrivas om avgiftsfrihet för värdefulla datamängder. Bestämmelsen grundar sig på tvingande bestämmelser i artikel 6.6 a i direktivet om öppna data.

Paragrafens 4 mom. ska innehålla ett bemyndigande att utfärda förordning. Allmänna grunder för uträkning av totalbelopp för avgifterna får utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt artikel 6.4 i direktivet ska de sammanlagda avgifterna beräknas i enlighet med objektiva, öppet redovisade och kontrollerbara kriterier. Dessa kriterier ska fastställas av medlemsstaterna.

I 5 mom. ska det föreskrivas att offentliga företag i förväg ska offentliggöra de faktiska beloppen och grunderna för avgifter som tas ut för utlämnande av handlingar i ett allmänt datanät om det inte anses uppenbart onödigt. Bestämmelsen genomför artikel 7.1 i direktivet om öppna data för offentliga företags del.

8 §. *Icke-diskriminering och jämlikt bemötande.* I paragrafen ska det föreskrivas om offentliga företags skyldighet att bemöta aktörer som utnyttjar handlingar på ett icke-diskriminerande och jämlikt sätt. Ett offentligt företag får ställa endast sådana villkor för användningen av handlingar som är objektiva, proportionerliga, icke-diskriminerande och motiverade enligt mål av allmänt intresse. Enligt skäl 26 i ingressen i direktivet om öppna data innehåller direktivet inte någon allmän skyldighet att tillåta vidareutnyttjande av handlingar som framställs av offentliga företag. Beslutet om huruvida vidareutnyttjande ska tillåtas eller ej bör fortfarande fattas av det berörda offentliga företaget, om inte annat föreskrivs i direktivet, unionsrätten eller nationell rätt. Offentliga företag ska iakttä de skyldigheter om saken som anges i kapitel III och IV i direktivet, i synnerhet i fråga om tillgängliga format, avgifter, öppenhet, licenser, icke-diskriminering och förbud mot exklusiva avtal först när de har gjort handlingarna tillgängliga för vidareutnyttjande. Skyldigheten i paragrafen att behandla de aktörer som använder handlingar jämlikt och ställa endast objektiva och icke-diskriminerande villkor för användningen innebär ändå inte att ett offentligt företag inte får göra handlingar tillgängliga endast för vissa aktörer på ett selektivt sätt.

9 §. *Exklusiva avtal.* I 1 mom. ska det föreskrivas om allmänt förbud mot exklusiva avtal och om undantag från detta förbud. Avtal mellan offentliga företag och tredje parter får inte innehålla ensamrätter som begränsar vidareutnyttjande om det inte är nödvändigt för att tillhandahålla en tjänst som gäller allmänt intresse. Om exklusiva avtal har tagits i bruk för att tillhandahålla en tjänst som tjänar ett sådant nödvändigt allmänt intresse ska grunderna för beviljandet av dem ses över på nytt regelbundet minst vart tredje år. Om tröskeln för nödvändighet inte längre överskrids vid en förnyad granskning ska exklusiva avtal inte tillåtas. Med tjänster som gäller allmänt intresse avses inte allmännyttiga tjänster enligt 3 § 1 mom., utan begreppet är mer omfattande.

I 2 mom. föreskrivs enligt förslaget att exklusiva avtal som tillåts enligt 1 mom. ska göras offentligt tillgängliga i ett allmänt datanät minst två månader innan de träder i kraft. De slutliga villkoren i sådana avtal ska vara öppna för insyn och göras offentligt tillgängliga i ett allmänt datanät.

Enligt 3 mom. ska offentliga företag göra rättsliga eller praktiska arrangemang som, utan att bevilja en exklusiv rättighet, syftar till eller kan antas leda till begränsad tillgänglighet för vidareutnyttjande av handlingar för andra enheter än de parter som deltar i arrangemanget, tillgängliga i ett allmänt datanät. Arrangemangen ska göras tillgängliga minst två månader innan de träder i kraft. Ett offentligt företag ska se över sådana rättsliga eller praktiska arrangemangs påverkan på tillgången till data regelbundet och under alla omständigheter vart tredje år. De slutliga villkoren i sådana avtal ska vara offentliga och göras offentligt tillgängliga i ett allmänt datanät.

Genom regleringen i direktivet genomförs artikel 12.1, 12.2 och 12.4 i direktivet om öppna data i fråga om offentliga företag.

10 §. *Ikraftträdande.* I paragrafen föreskrivs om lagens ikraftträdande.

11 §. *Övergångsbestämmelser.* I paragrafen föreskrivs enligt förslaget om övergångsbestämmelser för exklusiva avtal. I paragrafen ska det föreskrivas om upphörande av sådana exklusiva

avtal som är i kraft när lagen träder i kraft och på vilka undantagen om tjänster som gäller nödvändigt allmänt intresse enligt 9 § 1 mom. inte kan tillämpas. Sådana exklusiva avtals giltighetstid upphör när det aktuella avtalet upphör och i varje fall senast den 17 juli 2049. Bestämmelsen grundar sig på tvingande bestämmelser i artikel 12.5 i direktivet om öppna data.

1.4 Lag om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel

1 §. Tillämpningsområde. I 1 mom. föreskrivs enligt artikel 10.2 i direktivet om tillämpning av lagen på vidareutnyttjande av forskningsdata som är offentligt finansierade och som forskare, organisationer som bedriver forskning eller organisationer som finansierar forskning redan har gjort tillgängliga för allmänheten via ett register. Enligt skäl 28 i direktivets ingress bör skyldigheter enligt detta direktiv för att undvika administrativa bördor endast gälla forskningsdata som redan har gjorts tillgängliga för allmänheten. Lagen ska således inte tillämpas på forskningsdata som inte har gjorts offentligt tillgängliga eller på forskningsdata som har gjorts tillgängliga på något annat sätt än via ett datalager som avses i 1 mom. Med datalager avses ett institutionellt eller ämnesbaserat datalager, inte till exempel en webbplats eller en tjänst som en forskare upprätthåller eller ett datalager som en organisation producerat vid forskning som utförts på beställning.

I artikel 10.2 i direktivet nämns att data görs tillgängligt för allmänheten via ett institutionellt eller ämnesbaserat register. Institutionellt eller ämnesbaserat datalager behöver inte nämnas i lagen, för digitala forskningsdata finns alltid fysiskt i något datalager. Förvaring sker således alltid i ett datalager vilket också i allmänhet är ett villkor för digitala forskningsdatas existens. Termen datalager är en allmän term och det finns variation mellan forskningsområden, till exempel i fråga om informationslager, informationslagringstjänst eller annat motsvarande. Eftersom syftet med direktivet ändå är att föreskriva om att göra data tillgängliga är det inte väsentligt om forskningsdata finns i ett datalager, en informationslagringstjänst eller i någon motsvarande tjänst. Att göra något tillgängligt innebär i praktiken att forskningsmaterialet finns tillgängligt för vidareutnyttjande på ett icke-diskriminerande sätt, avgiftsfritt och öppet (eventuellt licensbelagt) via ett datanät i en form som kan laddas ner.

I 2 mom. föreskrivs om begränsningar av lagens tillämpningsområde. Lagen ska inte tillämpas på handlingar som omfattas av tredje parters immateriella rättigheter eller som innehas av andra kulturinstitutioner än bibliotek, inklusive högskolornas bibliotek, museer eller arkiv. Begränsningarna härstammar från artikel 1.2 c och 1.2 j i direktivet. Begränsningen som gäller immateriella rättigheter är även en naturlig följd av grundprincipen för öppen forskning enligt vilken man alltid strävar efter öppenhet i forskningsresultat när det är möjligt enligt lag och avtal.

I artikel 10.2 i direktivet föreskrivs att när forskningsdata öppnas ska berättigade kommersiella intressen, kunskapsöverföring och befintliga immateriella rättigheter beaktas. I skäl 28 i direktivets ingress konstateras det att i detta sammanhang bör aspekter vad gäller personlig integritet, skydd av personuppgifter, insynsskydd, nationell säkerhet, legitima affärsintressen, däribland affärshemligheter, och tredje parts immateriella rättigheter beaktas, i enlighet med principen ”så öppen som möjligt och så begränsad som nödvändigt”. Aktörer som publicerar forskningsmaterial bör fortfarande bedöma dessa frågor innan material görs offentligt tillgängligt. Skyldigheterna i lagen tillämpas härefter på redan publicerat material med de begränsningar som anges i 2 mom.

I 3 mom. föreskrivs om begränsningar av tillämpningsområdet i fråga om myndighetshandlingar. På myndighetshandlingar som avses i 5 § 2 mom. i offentlighetslagen tillämpas det som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen, dock så att på avgiftsfrihet för forskningsmaterial

tillämpas det som föreskrivs i 3 § 2 mom. i denna lag. Lagens tillämpningsområde och de definitioner som föreslås i 2 § bestämmer hurdana myndighetshandlingar skyldigheten till avgiftsfrihet enligt 3 § 2 mom. gäller. I övrigt tillämpas på myndighetshandlingar som per definition anses vara forskningsmaterial enligt denna lag bestämmelserna i offentlighetslagen och i informationshanteringslagen samt eventuellt i ämnesspecifik speciallagstiftning. Begränsningen av tillämpningsområdet kringskar inte tillgängligheten till eller möjligheten att utnyttja forskningsmaterial som innehas av en myndighet och som uppfyller lagens krav. Bestämmelserna om myndighetshandlingars offentlighet och tillgänglighet som ingår i offentlighetslagen och informationshanteringslagen som allmänna lagar kräver minst motsvarande öppenhet och möjlighet att utnyttja data när det är fråga om offentliga handlingar enligt 9 § i offentlighetslagen.

2 §. Definitioner. I paragrafen föreskrivs det om definitioner av forskningsmaterial och handling. Paragrafen ska ha ett moment med tre punkter. I 1 mom. 1 punkten definieras forskningsmaterial. Med forskningsmaterial avses handlingar i digital form som inte är vetenskapliga publikationer men som är sammanställda eller producerade i samband med vetenskaplig forskning och som används som bevis i forskningsprocesser eller som i forskarsamfundet anses allmänt behövliga för att validera forskningsresultat. Definitionen motsvarar i övrigt definitionen i artikel 2.9 i direktivet, men begreppet forskningsdata som används i direktivet föreslås bli ersatt med begreppet forskningsmaterial. Med forskningsmaterial menas här i första hand forskningsdata (primär- och bearbetningsmaterial) från vetenskapliga studier. I forskarsamfundet är terminologin dock inte helt förenhetligad, och därför behöver definitionen fastställas. Den valda termen forskningsmaterial överensstämmer (på finska) med forskningsadministrationens ordlista som upprättats av högskolor. I forskningsdata ingår till exempel statistik, provresultat, mätningar, observationer som gjorts i fältarbete, enkätresultat, upptagningar från intervjuer, figurer, metadata, specifikationer och andra digitala objekt. Det är fråga om data som uppkommer vid vetenskaplig forskning. Det forskningsmaterial som avses i lagen ska vara vetenskapligt forskningsmaterial, vilket kräver att vetenskapsgrens specifika metoder och övriga lagbundenheter har tillämpats för att få fram forskningsmaterialet. Med forskningsmaterial ska inte avses vetenskapliga artiklar där det rapporteras och kommenteras om observationer som är resultat av vetenskaplig forskning.

I 2 mom. definieras handling så, att med handling avses utom en framställning i skrift eller bild även ett meddelande som avser ett visst objekt eller ärende och uttrycks i form av tecken som på grund av användningen är avsedda att höra samman och vilket kan uppfattas endast med hjälp av automatisk databehandling eller en ljud- eller bildåtergivningsanordning eller något annat hjälpmedel. Definitionen motsvarar definitionen av handling i 5 § 1 mom. i offentlighetslagen. Enligt artikel 2.6 i direktivet om öppna data avses med handling i direktivet allt innehåll, oberoende av medium (papper eller elektronisk form eller i form av ljudinspelningar, bildinspelningar eller audiovisuella inspelningar), eller varje del av sådant innehåll. Definitionen som föreslås innehåller de handlingar som hör till direktivets tillämpningsområde, men formuleringen enligt offentlighetslagen möjliggör att regleringen om handlingar som hör till tillämpningsområdet för direktivet görs enhetlig nationellt sett.

I 1 mom. 3 punkten definieras utgivare av forskningsmaterial. Det ska gälla forskare, organisationer som bedriver forskning eller organisationer som finansierar forskning som har gjort forskningsmaterial offentligt tillgängliga via ett datalager på det sätt som avses i 1 §.

3 §. Vidareutnyttjande av forskningsmaterial. I 1 mom. ska det föreskrivas om huvudregeln för vidareutnyttjande av forskningsmaterial enligt vilken utgivaren av forskningsmaterial ska tillåta att forskningsmaterial används för kommersiella eller icke-kommersiella ändamål. Tillämpningsområdet i lagens 1 § och definitionerna i 2 § utgör tillsammans förutsättningarna för vidareutnyttjande: forskningsmaterial ska gå att vidareutnyttja när de har finansierats med offentliga

medel och har gjorts tillgängliga för allmänheten via ett institutionellt eller ämnesbaserat data-lager. Bestämmelserna motsvarar den tvingande regleringen i artikel 10.2 i direktivet.

Skyldigheten ska gälla utgivare av forskningsmaterial som definieras i 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen. Den krets av aktörer som skyldigheten gäller är mycket omfattande. En enskild forskare, en organisation som bedriver eller finansierar forskning (även en myndighet) kan omfattas av skyldigheten som gäller vidareutnyttjande om forskningsmaterialet har finansierats offentligt och gjorts offentligt tillgängligt. Skyldigheten kan även gälla grupper av dessa aktörer som publicerar material tillsammans eller enligt ett gemensamt avtal. Tillämpningsområdet för lagen kan också gälla vetenskapligt forskningsmaterial som en myndighet gjort eller låtit göra om lagens krav på offentlig finansiering och offentligt tillgängliggörande uppfylls.

I 2 mom. ska det bestämmas att avgifter inte får tas ut för vidareutnyttjande av forskningsmaterial. Genom bestämmelsen genomförs den tvingande bestämmelsen i artikel 6.6 b i direktivet om öppna data. Bestämmelsen om avgiftsfrihet ska också tillämpas på myndighetshandlingar som avses i 5 § 2 mom. i offentlighetslagen och som enligt förslaget ska höra till tillämpningsområdet enligt 1 och 2 § i lagen.

4 §. *Forskningsmaterials format.* Paragrafen ska reglera i vilken form utgivare av forskningsmaterial ska göra handlingar tillgängliga när det är tillåtet att vidareutnyttja dem enligt lagen som föreslås. Forskningsmaterial ska göras tillgängliga i alla redan existerande format och på alla redan existerande språkversioner. Forskningsmaterial ska dessutom göras tillgängliga i en elektronisk och maskinläsbar form med metadata som används allmänt om det är ändamålsenligt och möjligt utan oskäligt besvär. Bestämmelsen motsvarar den tvingande regleringen i artikel 5.1 och 5.3 i direktivet om öppna data som ska tillämpas på forskningsdata enligt artikel 10.2. Utgivare av forskningsmaterial ska dock inte vara skyldiga att skapa eller omvandla handlingar utan skyldigheten att göra handlingar tillgängliga ska endast gälla de existerande formaten och språkversionerna av handlingarna. Med maskinläsbar form avses ett filformat vars struktur möjliggör att programmen lätt kan specificera, identifiera och plocka datamängder, enskilda data och deras strukturer ur formatet. Med ett format som används allmänt avses användning av ett filformat eller en filstruktur i enlighet med någon standard som allmänt är i bruk. Med metadata avses data som beskriver datamängder.

Utgivare av forskningsmaterial ska inte ha någon ovillkorlig skyldighet att göra handlingar tillgängliga i det format som paragrafen förutsätter. Man ska inte ha skyldighet att göra handlingar tillgängliga på detta sätt om det inte är ändamålsenligt eller möjligt utan oskäligt besvär. Den prövningsrätt som ska lämnas till aktören grundar sig på artikel 5.3 i direktivet. Paragrafen innebär till exempel inte någon skyldighet att skapa eller omvandla handlingar eller sända utdrag ur dem om det inte är möjligt genom enkla åtgärder och det skulle medföra oskäligt besvär. Att omvandla en handling till en viss form är till exempel inte ändamålsenligt om dess karaktär eller kvaliteten på de data den innehåller skulle innebära att en omvandling väsentligen påverkar möjligheten att utnyttja handlingen eller innehållet. Prövning kan även innebära att en handling görs tillgänglig delvis på det sätt som paragrafen kräver. Det är till exempel möjligt att en skannad handling kan göras tillgänglig i elektronisk form, men att det inte är möjligt att omvandla den till maskinläsbar form utan oskäligt besvär eftersom handlingen inte kan läsas eller omvandlas maskinellt på något pålitligt sätt.

5 §. *Icke-diskriminering och jämlikt bemötande.* I paragrafen ska det föreskrivas om skyldighet för utgivare av forskningsmaterial att bemöta aktörer som utnyttjar handlingar på ett icke-diskriminerande och jämlikt sätt. För användningen av handlingar får det endast ställas villkor som är objektiva, proportionerliga, icke-diskriminerande och motiverade enligt målet för allmänintresset. Användargrupper som är sinsemellan jämförbara får inte diskrimineras genom villkor

för vidareutnyttjande. I paragrafen genomförs den tvingande regleringen i artikel 8.1 och 11.1 som tillämpas på forskningsdata enligt artikel 10.2.

6 §. Förbud mot exklusiva avtal. I paragrafen ska det föreskrivas om förbud mot exklusiva avtal, undantag från det och om arrangemang om publicering av avtal. I paragrafen genomförs den tvingande regleringen i artikel 12 som tillämpas på forskningsdata enligt artikel 10.2.

I paragrafens 1 mom. ska föreskrivas att avtal mellan utgivare av forskningsmaterial och tredje parter inte får innehålla ensamrätter som begränsar vidareutnyttjande. På lagens tillämpningsområde bör förbudet mot exklusiva avtal tillämpas närmast om avtal och arrangemang om ensamrätter som gäller utnyttjandet ändå finns i samband med forskningsdata som gjorts offentligt tillgängliga. Exklusiva avtal kan till exempel bli aktuella om forskningsaktörer säljer tjänster som utnyttjar offentligt finansierat forskningsmaterial som gjorts offentligt tillgängligt. Användarlicenser för Creative Commons, till exempel kravet på att upphovsmannens namn nämns när material utnyttjas, är inte exklusiva avtal som avses i lagen och direktivet.

Som undantag från huvudregeln i 1 mom. ska exklusiva avtal emellertid vara tillåtna om det är nödvändigt för att tillhandahålla tjänster som gäller allmänt intresse. Om exklusiva avtal har tagits i bruk för att tillhandahålla en nödvändig tjänst som tjänar allmänt intresse ska grunderna för beviljandet av dem granskas på nytt regelbundet och minst vart tredje år. Begreppet tjänst som gäller allmänt intresse är ett vidare begrepp än allmännyttig tjänst i EU-rätten. Allmännyttiga tjänster delas typiskt sett in i tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (till exempel posttjänster), andra tjänster än tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (lagstadgade system för socialskydd, polis och rättsväsende) samt allmännyttiga sociala tjänster (system för socialskydd, arbetskraftsservice och social bostadsproduktion). Ensamrätt för tjänster som gäller allmänt intresse kan i fråga om forskningsmaterial tillgodoses till exempel genom ett forskningsinstituts ensamrätt till forskningsmaterial för att säkerställa forskningsmaterialens kvalitet och tillförlitlighet.

I 2 mom. föreskrivs att exklusiva avtal ska göras offentligt tillgängliga i ett allmänt datanät minst två månader innan de träder i kraft. De slutliga villkoren i sådana avtal ska vara öppna för insyn och göras offentligt tillgängliga. Genom regleringen strävar man efter att via genomskinlighet och öppenhet säkerställa att grunderna för exklusiva avtal kan bedömas också av andra och att exklusiva avtal beviljas endast i undantagsfall.

I 3 mom. ska föreskrivas om ytterligare förutsättningar för att trygga öppenhet och genomskinlighet i fall där avsikten med rättsliga eller praktiska arrangemang de facto är att begränsa eller kan antas begränsa tillgängligheten till handlingar för vidareutnyttjande utan egentliga exklusiva avtal. Begränsningar ska bedömas i förhållande till andra än de som deltar i arrangemangen. Utgivare av forskningsmaterial ska göra sådana rättsliga eller praktiska arrangemang tillgängliga i ett allmänt datanät minst två månader innan de träder i kraft. Arrangemangens påverkan på tillgången till data ska ses över regelbundet och under alla omständigheter vart tredje år. De slutliga villkoren i sådana avtal ska vara offentliga och göras offentligt tillgängliga i ett datanät.

7 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreskrivs om lagens ikraftträdande.

1.

Lag

om ändring av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) 1 §
2 mom.,
ändras 19 § 2 mom. och
fogas till lagen nya 24 a och 24 b § som följer:

19 §

Omvandling av informationsmaterial till elektroniskt format och materialens tillgänglighet

Med beaktande av vad som särskilt föreskrivs om rätten till information och om skydd för personuppgifter, ska myndigheten ombesörja att informationsmaterialet är tillgängligt och att materialet inklusive beskrivningsuppgifter kan utnyttjas i ett allmänt maskinläsbart format, om materialet direkt från originalformatet kan omvandlas till maskinläsbart format. Värdefulla datamängder som avses i 24 b § 1 mom. i denna lag ska finnas tillgängliga i maskinläsbar form.

24 a §

Tillgänglighet till information som uppdateras ofta

Information ska på begäran finnas tillgänglig med hjälp av tekniska gränssnitt genast efter att informationen har samlats in och vid behov som en bulknedladdning, om

- 1) den som får informationen enligt lag har särskild rätt att få information och behandla den,
- 2) informationen inte innehåller personuppgifter,
- 3) informationen uppdateras ofta eller i realtid och
- 4) informationen ändras eller förändras snabbt.

Om det av ekonomiska eller tekniska orsaker medför oskäligt besvär för myndigheten att iaktta 1 mom. ska informationen finnas tillgänglig inom en sådan tidsfrist eller med sådana temporära tekniska begränsningar som inte i onödan försvårar utnyttjandet av den.

24 b §

Tillgänglighet till värdefulla datamängder

Med värdefulla datamängder avses datamängder vilkas publicering och arrangemang av vidareutnyttjande det har reglerats om [genom kommissionens genomförandeakter] på grund av deras ekonomiska eller sociala betydelse.

Värdefulla datamängder, som den som får informationen enligt lag har särskild rätt att få och rätt att behandla, ska på begäran finnas tillgängliga med hjälp av tekniska gränssnitt. Informationen ska vid behov även finnas tillgänglig som en bulknedladdning.

Om värdefulla datamängder och tillgången till dem föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet enligt vad som föreskrivs om dem i Europeiska unionens lagstiftning om inget annat föreskrivs på annat håll i lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 16 § 2 mom. och 34 § 1 mom. 5 punkten, sådana de lyder, 16 § 2 mom. i lag 385/2007 och 34 § 1 mom.5 punkten i lag 495/2005, och
fogas till 34 § 1 mom., sådant det lyder i lag 495/2005, en ny 6 punkt. som följer:

16 §

Hur en handling skall lämnas ut

Av de offentliga uppgifterna i ett beslutsregister som förs av en myndighet med hjälp av automatisk databehandling har man rätt att få en kopia i form av en teknisk upptagning eller annars i elektronisk form, om inte särskilda skäl talar för något annat. På samma sätt har man rätt att få en kopia i elektronisk form av offentliga handlingar i elektronisk form som uppdateras ofta eller i realtid om handlingen till innehållet ändras eller föråldras snabbt och handlingen inte innehåller personuppgifter. Utlämnande av uppgifter i elektronisk form och som en teknisk upptagning ur en annan offentlig handling beror på myndighetens prövning, om inte något annat föreskrivs. Kopior av videospelningar eller andra motsvarande upptagningar som en myndighet gjort vid förhör eller motsvarande händelser där någon hörs får dock lämnas ut endast om den person som hörs i upptagningen samtycker eller om det med hänsyn till upptagningens innehåll är uppenbart att utlämnandet av kopian inte innebär en kränkning av den hördas personliga integritet.

34 §

Avgifter

För utlämnande av en handling med stöd av 9 och 11 § tas ingen avgift ut när

- 5) lämnandet av den begärda handlingen ingår i myndighetens skyldighet att ge råd, höra eller informera,
6) det gäller värdefulla datamängder som avses i 24 b § 1 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen.
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lags 34 § 1 mom. 6 punkt tillämpas från och med X.X.2023 på värdefulla datamängder. För utlämnandet av dem ansvarar enligt denna lag

- 1) xxxx;
2) xxxx;
-

X) xxxx.

På andra värdefulla datamängder tillämpas lagens 34 § 1 mom. 6 punkt efter att den trätt i kraft.

3.

Lag

om vidareutnyttjande av vissa offentliga företags data

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på sammanslutningar verksamma

- 1) inom sektorer som anges i 6–9 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016),
- 2) enligt artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70,
- 3) som lufttrafikföretag som fullföljer allmän trafikplikt enligt artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen, eller
- 4) som rederier som fullföljer allmän trafikplikt enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) 3577/92 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage).

2 §

Offentliga företag

I denna lag avses med offentliga företag sådana företag som är verksamma inom de sektorer som anges i 1 § och i vilket det offentliga samfundet direkt eller indirekt kan utöva bestämmande inflytande i fråga om ägarförhållande, finansiellt deltagande eller regler som ska gälla företaget. Offentliga samfund anses utöva bestämmande inflytande i ett företag om de direkt eller indirekt

- 1) äger majoriteten av företagets aktiekapital eller något annat betydande kapital,
- 2) kontrollerar majoriteten av röstetalet för företagets samtliga aktier eller andelar, eller
- 3) har rätt att utse fler än hälften av medlemmarna i företagets administrativa eller verkställande ledning eller i dess tillsynsorgan.

3 §

Handlingar

Denna lag tillämpas på offentliga företags handlingar när produktionen av dem är en del av en tjänst inom en sektor som avses i 1 § och som en myndighet anser vara allmännyttig och för vilken det därför har ålagts särskilda skyldigheter för offentliga tjänster genom lag, förordning eller något annat sätt som binder företaget.

Denna lag tillämpas inte på

- 1) handlingar som har direkt koppling till verksamhet som på det sätt som avses i 10 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) har fastställts vara direkt konkurrensutsatt på marknader med fritt tillträde.
- 2) handlingar som är myndighetshandlingar enligt 5 § 2 mom. i offentlighetslagen,
- 3) handlingar till vilka tredje parter innehar immateriella rättigheter,
- 4) handlingar vilkas tillgänglighet är begränsad i någon annan lag till exempel för att skydda affärshemligheter, statens säkerhet eller personuppgifter.

Med handling avses i denna lag utom en framställning i skrift eller bild även ett meddelande som avser ett visst objekt eller ärende och uttrycks i form av tecken som på grund av användningen är avsedda att höra samman och vilket kan uppfattas endast med hjälp av automatisk databehandling eller en ljud- eller bildåtergivningsanordning eller något annat hjälpmedel.

4 §

Vidareutnyttjande av handlingar

Ett offentligt företag som tillåter användning av en handling som det innehar för kommersiella eller icke-kommersiella ändamål, eller som måste tillåta sådan användning av en handling som det innehar med stöd av lagstiftning, internationella avtal, föreskrift av en myndighet eller någon annan orsak som ska iakttas som förpliktande ska iakttä bestämmelserna om villkor för användning av handlingar och deras tillgänglighet enligt denna lag.

5 §

Hur handlingar ska lämnas ut

Med beaktande av vad som särskilt föreskrivs om skydd av personuppgifter ska handlingar vara tillgängliga i allra redan existerande filformat och på alla redan existerande språkversioner.

Handlingarna ska dessutom finnas tillgängliga i en elektronisk och maskinläsbar form med metadata som används allmänt om det är ändamålsenligt och möjligt utan oskäligt besvär.

6 §

Tillgänglighet till vissa datamängder

Med värdefulla datamängder avses datamängder för vilka arrangemangen för offentliggörande det har reglerats om [genom kommissionens genomförandeakter] på grund av deras ekonomiska eller sociala betydelse.

Värdefulla datamängder ska på begäran finnas tillgängliga med hjälp av tekniska gränssnitt. Om det behövs ska dessa data också finnas tillgängliga som en bulknedladdning.

Om värdefulla datamängder och tillgången till dem föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet enligt vad som föreskrivs om dem i Europeiska unionens lagstiftning om inget annat föreskrivs på annat håll i lag.

Data ska på begäran finnas tillgängliga med hjälp av tekniska gränssnitt genast efter att de har samlats in och vid behov som en bulknedladdning om

- 1) data uppdateras ofta eller i realtid och
- 2) data till innehållet ändras eller föråldras snabbt.

Om det av ekonomiska eller tekniska orsaker medför oskäligt besvär för myndigheten att iaktta 4 mom. ska data finnas tillgängliga inom en sådan tidsfrist eller med sådana temporära tekniska begränsningar som inte i onödan försvårar utnyttjandet av den.

7 §

Avgifter

Offentliga företag ska fastställa de avgifter som eventuellt tas ut för utlämnande av handlingar eller för att göra dem tillgängliga så att inkomsterna av dem inte under räkenskapsåret överskrider det totala beloppet för insamling, produktion, kopiering, distribution och lagring av data i handlingarna med tillägg av en skälig vinst. En skälig vinst fastställs som en procentandel av de kostnader som uppkommit och får högst utgöra beloppet för fast ränta för Europeiska centralbankens huvudsakliga refinansieringstransaktioner ökat med fem procentenheter.

Om det för att utlämna eller göra en handling tillgänglig krävs skydd av affärshemligheter eller behandling av den så att den inte innehåller personuppgifter som avses i artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) kan det offentliga företaget lägga kostnaderna för dessa åtgärder till de kostnader som avses i 1 mom.

Värdefulla datamängder som avses ovan i 6 § ska vara tillgängliga avgiftsfritt.

Allmänna grunder för uträkning av totalbelopp för avgifterna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Offentliga företag ska i förväg offentliggöra de faktiska beloppen och grunderna för avgifter som tas ut för utlämnande av handlingar i ett allmänt datanät om det inte anses uppenbart onödigt.

8 §

Icke-diskriminering och jämlikt bemötande

Offentliga företag ska behandla dem som använder handlingar som de innehar på ett jämlikt sätt. Ett offentligt företag får ställa endast sådana villkor för användningen av handlingar som är objektiva, proportionerliga, icke-diskriminerande och motiverade enligt mål av allmänt intresse.

9 §

Exklusiva avtal

Avtal mellan offentliga företag och tredje parter får inte innehålla ensamrätter som begränsar vidareutnyttjande om det inte är nödvändigt för att tillhandahålla en tjänst som gäller allmänt intresse. Grunderna för beviljande av ensamrätt ska ses över regelbundet minst vart tredje år.

Exklusiva avtal ska göras offentligt tillgängliga i ett allmänt datanät minst två månader innan de träder i kraft. De slutliga villkoren i sådana avtal ska vara öppna för insyn och göras offentligt tillgängliga i ett allmänt datanät.

Offentliga företag ska göra rättsliga eller praktiska arrangemang som, utan att bevilja en exklusiv rättighet, syftar till eller kan antas leda till begränsad tillgänglighet för vidareutnyttjande av handlingar för andra enheter än de parter som deltar i arrangemanget, tillgängliga i ett allmänt datanät. Dessa rättsliga eller praktiska arrangemang ska göras tillgängliga i datanätet minst två månader innan de träder i kraft. Ett offentligt företag ska se över sådana rättsliga eller praktiska arrangemangs påverkan på tillgången till data regelbundet och under alla omständigheter vart tredje år. De slutliga villkoren i sådana arrangemang ska vara offentliga och det offentliga företaget ska göra dem offentligt tillgängliga i ett datanät.

10 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

11 §

Övergångsbestämmelser

Exklusiva avtal som är i kraft när denna lag träder i kraft, och på vilka undantaget enligt 9 § 1 inte kan tillämpas, upphör att gälla när avtalet upphör och i varje fall senast den 17 juli 2049.

4.

Lag

om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på forskningsmaterial som är offentligt finansierat och som forskare, organisationer som bedriver forskning eller som finansierar forskning har gjort offentligt tillgängligt via ett datalager.

Denna lag ska inte tillämpas på handlingar som omfattas av tredje parterers immateriella rättigheter eller som innehas av andra kulturinstitutioner än bibliotek, inklusive högskolornas bibliotek, museer eller arkiv.

På myndighetshandlingar som avses i 5 § 2 mom. i offentlighetslagen tillämpas det som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen, dock så att på avgiftsfrihet för forskningsmaterial tillämpas det som föreskrivs i 3 § 2 mom. i denna lag.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) forskningsmaterial handlingar i digital form som inte är vetenskapliga publikationer men som är sammanställda eller producerade i samband med vetenskaplig forskning och som används som bevis i forskningsprocesser eller som i forskarsamfundet anses allmänt behövliga för att validera forskningsresultat,
- 2) handling utom en framställning i skrift eller bild även ett meddelande som avser ett visst objekt eller ärende och uttrycks i form av tecken som på grund av användningen är avsedda att höra samman och vilket kan uppfattas endast med hjälp av automatisk databehandling eller en ljud- eller bildåtergivningsanordning eller något annat hjälpmedel,
- 3) utgivare av forskningsmaterial forskare, organisationer som bedriver forskning eller som finansierar forskning och som har gjort forskningsmaterial offentligt tillgängliga via ett datalager.

3 §

Vidareutnyttjande av forskningsmaterial

Utgivare av forskningsmaterial ska tillåta användning av materialet för kommersiella eller icke-kommersiella ändamål.

Användningen av forskningsmaterialet ska vara avgiftsfri.

4 §

Forskningsmaterials format

Utgivare av forskningsmaterial ska göra forskningsmaterialet tillgängligt i alla redan existerande format och på alla redan existerande språkversioner. Forskningsmaterial ska dessutom göras tillgängliga i en elektronisk och maskinläsbar form med metadata som används allmänt om det är ändamålsenligt och möjligt utan oskäligt besvär.

5 §

Icke-diskriminering och jämlikt bemötande

Utgivare av forskningsmaterial ska behandla dem som använder forskningsmaterial på ett jämlikt sätt. För användningen av handlingar får ställas endast villkor som är objektiva, proportionerliga, icke-diskriminerande och motiverade enligt målet för allmänintresset.

6 §

Förbud mot exklusiva avtal

Avtal mellan utgivare av forskningsmaterial och tredje parter får inte innehålla ensamrätter som begränsar vidareutnyttjande om det inte är nödvändigt för att tillhandahålla en tjänst som gäller allmänt intresse. Grunderna för beviljande av ensamrätt ska ses över regelbundet minst vart tredje år.

Exklusiva avtal ska göras offentligt tillgängliga i ett allmänt datanät minst två månader innan de träder i kraft. De slutliga villkoren i sådana avtal ska vara öppna för insyn och göras offentligt tillgängliga i ett datanät.

Utgivare av forskningsmaterial ska göra rättsliga eller praktiska arrangemang som, utan att bevilja en exklusiv rättighet, syftar till eller kan antas leda till begränsad tillgänglighet för vidareutnyttjande av handlingar för andra enheter än de parter som deltar i arrangemanget, tillgängliga i ett allmänt datanät. Dessa rättsliga eller praktiska arrangemang ska göras tillgängliga i datanätet minst två månader innan de träder i kraft. Sådana rättsliga eller praktiska arrangemangs påverkan på tillgången till data ska ses över regelbundet och under alla omständigheter vart tredje år. De slutliga villkoren i sådana arrangemang ska vara offentliga och de ska göras offentligt tillgängliga i ett datanät.

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Sanna Marin

..minister Förnamn Efternamn

Lag

om ändring av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) 1 §
2 mom.,
ändras 19 § 2 mom. och
fogas till lagen nya 24 a och 24 b § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens syfte

Genom denna lag genomförs till vissa delar Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/37/EU om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

19 §

Omvandling av informationsmaterial till elektroniskt format och materialens tillgänglighet

Med beaktande av vad som särskilt föreskrivs om rätten till information och om skydd för personuppgifter, ska myndigheten ombesörja att informationsmaterialet är tillgängligt och att materialet inklusive beskrivningsuppgifter kan utnyttjas i ett allmänt maskinläsbart format, om materialet direkt från originalformatet kan omvandlas till maskinläsbart format.

Föreslagen lydelse

(upphävs)

19 §

Omvandling av informationsmaterial till elektroniskt format och materialens tillgänglighet

Med beaktande av vad som särskilt föreskrivs om rätten till information och om skydd för personuppgifter, ska myndigheten ombesörja att informationsmaterialet är tillgängligt och att materialet inklusive beskrivningsuppgifter kan utnyttjas i ett allmänt maskinläsbart format, om materialet direkt från originalformatet kan omvandlas till maskinläsbart format. *Värdefulla datamängder som avses i 24 b § 1 mom. i denna lag ska finnas tillgängliga i maskinläsbar form.*

24 a §

Tillgänglighet till information som uppdateras ofta.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Information ska på begäran finnas tillgänglig med hjälp av tekniska gränssnitt genast efter att informationen har samlats in och vid behov som en bulknedladdning, om

- 1) den som får informationen enligt lag har särskild rätt att få information och behandla den,
- 2) informationen inte innehåller personuppgifter,
- 3) informationen uppdateras ofta eller i realtid och
- 4) informationen ändras eller föråldras snabbt.

Om det av ekonomiska eller tekniska orsaker medför oskäligt besvär för myndigheten att iaktta 1 mom. ska informationen finnas tillgänglig inom en sådan tidsfrist eller med sådana temporära tekniska begränsningar som inte i onödan försvårar utnyttjandet av den.

24 b §

Tillgänglighet till värdefulla datamängder

Med värdefulla datamängder avses datamängder vilkas publicering och arrangemang av vidareutnyttjande det har reglerats om [genom kommissionens genomförandeakter] på grund av deras ekonomiska eller sociala betydelse.

Värdefulla datamängder, som den som får informationen enligt lag har särskild rätt att få och rätt att behandla, ska på begäran finnas tillgängliga med hjälp av tekniska gränssnitt. Informationen ska vid behov även finnas tillgänglig som en bulknedladdning.

Om värdefulla datamängder och tillgången till dem föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet enligt vad som föreskrivs om dem i Europeiska unionens lagstiftning om inget annat föreskrivs på annat håll i lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 16 § 2 mom. och 34 § 1 mom. 5 punkten, sådana de lyder, 16 § 2 mom. i lag 385/2007 och 34 § 1 mom. 5 punkten i lag 495/2005, och
fogas till 34 § 1 mom., sådant det lyder i lag 495/2005, en ny 6 punkt. som följer:

Gällande lydelse

16 §

Hur en handling skall lämnas ut

Av de offentliga uppgifterna i ett beslutsregister som förs av en myndighet med hjälp av automatisk databehandling har man rätt att få en kopia i form av en teknisk upptagning eller annars i elektronisk form, om inte särskilda skäl talar för något annat. Utlämnande av uppgifter i *motsvarande form* ur en annan offentlig handling beror på myndighetens prövning, om inte något annat föreskrivs. Kopior av videoinspelningar eller andra motsvarande upptagningar som en myndighet gjort vid förhör eller motsvarande händelser där någon hörs får dock lämnas ut endast om den person som hörs i upptagningen samtycker eller om det med hänsyn till upptagningens innehåll är uppenbart att utlämnandet av kopian inte innebär en kränkning av den hördas personliga integritet.

34 §

Avgifter

För utlämnande av en handling med stöd av 9 och 11 § tas ingen avgift ut när

5) lämnandet av den begärda handlingen ingår i myndighetens skyldighet att ge råd, höra eller informera.

Föreslagen lydelse

16 §

Hur en handling skall lämnas ut

Av de offentliga uppgifterna i ett beslutsregister som förs av en myndighet med hjälp av automatisk databehandling har man rätt att få en kopia i form av en teknisk upptagning eller annars i elektronisk form, om inte särskilda skäl talar för något annat. *På samma sätt har man rätt att få en kopia i elektronisk form av offentliga handlingar i elektronisk form som uppdateras ofta eller i realtid om handlingen till innehållet ändras eller föråldras snabbt och handlingen inte innehåller personuppgifter.* Utlämnande av uppgifter i *elektronisk form och som en teknisk upptagning* ur en annan offentlig handling beror på myndighetens prövning, om inte något annat föreskrivs. Kopior av videoinspelningar eller andra motsvarande upptagningar som en myndighet gjort vid förhör eller motsvarande händelser där någon hörs får dock lämnas ut endast om den person som hörs i upptagningen samtycker eller om det med hänsyn till upptagningens innehåll är uppenbart att utlämnandet av kopian inte innebär en kränkning av den hördas personliga integritet.

34 §

Avgifter

För utlämnande av en handling med stöd av 9 och 11 § tas ingen avgift ut när

5) lämnandet av den begärda handlingen ingår i myndighetens skyldighet att ge råd, höra eller informera;

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6) det gäller värdefulla datamängder som avses i 24 b § 1 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen.

Denna lag träder i kraft den 2021.

Denna lags 34 § 1 mom. 6 punkt tillämpas från och med X.X.2023 på värdefulla datamängder. För utlämnandet av dem ansvarar enligt denna lag

1) xxxx,

2) xxxx,

X) xxxx.

På andra värdefulla datamängder tillämpas lagens 34 § 1 mom. 6 punkt efter att den trätt i kraft.
